

Klima- og miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Hamar, 02.05.2016

Deres ref:

Vår ref: Sak. nr. 16/1614 - 5
Saksbeh. Trine Frisli Fjøsne Tlf. 99528611

Oversendelse av vedtak - Høring NOU 2015:16 - Overvann i byer og tettsteder

Viser til brev om høring av Overvannsutvalgets utredning: NOU 2016:16 Overvann i byer og tettsteder – Som problem og ressurs, datert 2. februar 2016. Høringsdokumentet ble behandlet av fylkesrådet i møte 25. april 2016. Vedlagt oversendes kopi av saksframlegg og protokoll.

Med vennlig hilsen

Erlend Myking
fylkessjef
Samferdsel, kulturminner og plan

Trine Frisli Fjøsne
rådgiver vannforvaltning

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg:

Kopi av saksdokument: Høring NOU 2015:16 – Overvann i byer og tettsteder

Kopi av saksprotokoll: Høring NOU 2015:16 – Overvann i byer og tettsteder

Fylkesdirektøren

BESØK: Parkgata 64, Hamar POST: Pb. 4404, Bedriftssenteret, 2325 HAMAR
TELEFON: 62 54 40 00 E-POST: postmottak@hedmark.org ORG.NR: 942 116 217

www.hedmark.org

Saksprotokoll

Utvalg: Fylkesrådet
Møtedato: 25.04.2016
Sak: 82/16

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 16/1614

Tittel: Saksprotokoll - Høring NOU 2015:16 - Overvann i byer og tettsteder

Behandling:

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Et endret klima med større nedbørsmengder vil gi økte utfordringer med hensyn til håndtering av overvann. Dette utgjør en stor, velferds- og kostnadstrussel, gjennom skader på bygninger, infrastruktur og anlegg. Fylkesrådet mener at overvannshåndteringen må ha som mål å redusere skadekostnadene for samfunnet, begrense forurensning og skape positive effekter for naturmiljø og helse.
2. Fylkesrådet viser til NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder, og slutter seg til utredningens mål om å skape tilfredsstillende og tydelige rammebetingelser for kommunenes håndtering av overvann i byer og tettsteder. Samordning av regelverket og bedret kunnskapsgrunnlag er viktig i denne sammenhengen, og vil bidra til helhetlig overvannshåndtering med systemer som er godt egnet til å respondere på både normal og ekstrem nedbør.
3. Fortetting i byer og tettsteder gir større arealer med tette flater, hvor overvann renner raskere og i større mengder enn på gjennomtrengelig grunn i naturlig terreng, parker og hager. Fylkesrådet slutter seg til at overvann i størst mulig grad bør utnyttes som en ressurs gjennom «åpne blågrønne tiltak» som gir områder positive innslag i form av bedre bymiljø og samtidig avlaster ledningsnettene, i stedet for å være et problem i fortettingsområder.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saknr. 16/1614-2

Saksbehandler:
Elise Bringslid
Trine Frisli Fjøsne

Høring NOU 2015:16 - Overvann i byer og tettsteder

Innstilling til vedtak:

1. Et endret klima med større nedbørsmengder vil gi økte utfordringer med hensyn til håndtering av overvann. Dette utgjør en stor, velferds- og kostnadstrussel, gjennom skader på bygninger, infrastruktur og anlegg. Fylkesrådet mener at overvannshåndteringen må ha som mål å redusere skadekostnadene for samfunnet, begrense forurensning og skape positive effekter for naturmiljø og helse.
2. Fylkesrådet viser til NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder, og slutter seg til utredningens mål om å skape tilfredsstillende og tydelige rammebetingelser for kommunenes håndtering av overvann i byer og tettsteder. Samordning av regelverket og bedret kunnskapsgrunnlag er viktig i denne sammenhengen, og vil bidra til helhetlig overvannshåndtering med systemer som er godt egnet til å respondere på både normal og ekstrem nedbør.
3. Fortetting i byer og tettsteder gir større arealer med tette flater, hvor overvann renner raskere og i større mengder enn på gjennomtrengelig grunn i naturlig terreng, parker og hager. Fylkesrådet slutter seg til at overvann i størst mulig grad bør utnyttes som en ressurs gjennom «åpne blågrønne tiltak» som gir områder positive innslag i form av bedre bymiljø og samtidig avlaster ledningsnett, i stedet for å være et problem i fortettingsområder.

Vedlegg:

- Høring NOU 2015:16 Overvann i byer og tettsteder
- «Overvann i byer og tettsteder – som problem og ressurs».

Hamar, 11.04.2016

Per-Gunnar Sveen
fylkesrådsleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksutredning

Høring NOU 2015:16 - Overvann i byer og tettsteder

Hjemmel/referanse for saken

Fylkesrådets vedtakskompetanse er hjemlet i FT-sak 95/11.

Sammendrag

Regjeringen nedsatte i 2014 et utvalg som skulle gå gjennom gjeldende lovgivning og rammebetingelser, og komme med forslag til endringer og forbedringer for kommunenes håndtering av overvann i byer og tettsteder. Formålet med utredningen er å få tilfredsstillende og tydelige rammebetingelser for håndtering av overvann, i dag og etter forventede framtidige klimaendringer. «NOU om overvann – som problem og ressurs» ble sendt på høring 2. februar av Klima - og miljødepartementet. Høringsfristen er 3. mai.

Et endret klima med større nedbørsmengder vil gi økte utfordringer med håndtering av overvann. Overvannsutfordringene utgjør en stor velferds- og kostnadstrussel, og kapasiteten i overvann-systemet er i mange kommuner ikke tilstrekkelig for å håndtere fremtidens nedbør. Det anslås at de totale direkte og indirekte skadestnadene er i størrelsesorden 1,6 til 3,6 milliarder kroner per år på landsbasis, og de forventes å øke til 45 - 100 milliarder kroner i løpet av de neste 40 årene.

Viktige faktorer som i dag påvirker mengden av- og håndteringen av overvann er:

- Klimaendringene
- Fortettingen i byer og tettsteder
- Fragmentert forvaltning

God overvannshåndtering må ha som mål å redusere skadestnadene for samfunnet, begrense forurensning og skape positive effekter for naturmiljø og helse. For å oppnå god overvannshåndtering bør følgende punkter tas hensyn til:

- Tiltak for overvannshåndtering
- Overvann som ressurs for naturmiljø og som trivselsskapende element
- Nødvendig kunnskapsgrunnlag

Det er også behov for avklaring omkring ansvar med hensyn til overvann. Det er NOU utvalgets syn at ansvar for virkemidlene bør plasseres på lokalt nivå, fordi overvannsutfordringene er av lokal karakter, og at man lokalt vil kunne gjøre vurderinger som fører til de mest samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltakene.

Utvalget mener at rammebetingelsene for overvann bør være en kombinasjon av samordningsvirkemidler, juridiske virkemidler, økonomiske virkemidler og informative virkemidler. I kategorien ansvar for skade er det uenighet i utvalget i forhold til ansvarsplassering. Denne uenigheten beskrives i NOU'en.

Med bakgrunn i vurderingene gjort i NOU'en er det lagt frem konkrete forslag til lovendringer, slik det framgår av tabell 1. Hovedtrekkene i de foreslåtte endringene er:

- Nasjonal minimumsstandard for ny bebyggelse: Utvalget foreslår at alle kommuner får en felles minimumsstandard for håndtering av overvann i ny bebyggelse.
- Samordning av regelverket: De overordnede rammene av utvalgets forslag legger til grunn bedre samordning av regelverk og sektorenes virksomhet.

- Fordelingsvirkninger: Utvalget foreslår at overvannstiltak i hovedsak finansieres ved en kombinasjon av privat og gebyrfinansiert kostnadsinndekning av tiltak som kommer fellesskapet til gode.

Innledning og bakgrunn

Overvann er overflateavrenning som følge av nedbør og smeltevann. I tillegg til nedbørsmengder og – intensitet, vil topografi og overflatestrukturer innvirke på avrenningen. Ekstrem og kraftig nedbør, og i enkelte tilfeller vanlig nedbør, samt brå snøsmelting i områder med tette flater kan skape store overvannsmengder som gir fare for omfattende skader på bygninger, infrastruktur og anlegg. Skadevirkningene vil avhenge av overvannshåndteringen og av sårbarheten til bebyggelse og infrastruktur.

Regjeringen nedsatte i 2014 et utvalg som skulle gå gjennom gjeldende lovgivning og rammebetingelser, og komme med forslag til endringer og forbedringer for kommunenes håndtering av overvann i byer og tettsteder. Utvalget ble sammensatt av berørte organisasjoner, og uavhengige eksperter.

Formålet med utredningen er at kommunene og andre aktører skal ha tilfredsstillende og tydelige rammebetingelser for å kunne håndtere overvann i tettbebyggelser, i dagens klima og etter forventede framtidige klimaendringer. «NOU om overvann – som problem og ressurs» ble lagt frem for Klima- og miljødepartementet 2. desember 2015. Klima- og miljødepartementet sendte overvannsutvalgets utredning på høring 2. februar. Høringsfristen er 3. mai.

Saksopplysninger – fakta

I forbindelse med utarbeidelsen av NOU om overvann i byer og tettsteder ble det gjennomført en spørreundersøkelse som omfattet 222 av landets kommuner. I undersøkelsen sier 40 prosent av kommunene at overvannsutfordringene utgjør en stor velferds- og kostnadstrussel, og 57 prosent av kommunene at kapasiteten i overvannsystemet ikke er tilstrekkelig for å håndtere fremtidens nedbør. Skader som følge av overvann kan deles i direkte og indirekte skader. Direkte skader er skader på bygninger, inventar, kjøretøy, infrastruktur, vann- og avløpssystem etc. Indirekte skader kan være tap av produksjon og omsetning i næringslivet, kostnader ved trafikkomlegging og forsinkelser, forurensningsskader, tidskostnader til administrasjon og opprydding i etterkant av overvannshendelser og negative helseeffekter. Selv om mange av skadevirkningene er kjente, er det vanskelig å anslå det totale skadeomfanget og summen av direkte og indirekte skader på nasjonalt nivå. Det anslås at de totale skadekostnadene er i størrelsesorden 1,6 til 3,6 milliarder kroner per år på landsbasis. På dagens grunnlag kan kostnadene forventes å øke til 45 til 100 milliarder kroner i løpet av de neste 40 årene.

Viktige faktorer som i dag påvirker mengden av- og håndteringen av overvann er:

- Klimaendringene
- Fortettingen i byer og tettsteder
- Fragmentert forvaltning

Klimaendringene

Et endret klima med større nedbørsmengder vil gi økte utfordringene med håndtering av overvann, slik det framgår i NOU 2010:10, Meld. St. 33 (2012 – 2013) og Rapporten «klima i Norge 2100».

Fortetting i byer og tettsteder

St.melding nr. 31 (1992-93) om regional planlegging og arealpolitikk og statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging legger vekt på høy arealutnyttelse, fortetting og transformasjon i by- og tettstedsområder og rundt kollektivknutepunkter. Fortetting i byer og tettsteder gir større arealer med tette flater og setter blant annet press på de grønne områdene. Overvann som renner av tette flater som tak, asfalterte gater og gårds- og parkeringsplasser renner raskere og i større mengder enn overvann som renner av fra gjennomtrengelig grunn i naturlig terreng, parker og hager.

Fragmentert forvaltning

Overvann berører mange sektorer og aktører, alt fra privatpersoner, kommunal og statlig virksomhet, utbyggere og næringsliv, til forsikringsselskaper. Behovet for å samordne overvanns- og vassdrags-tiltak innenfor de enkelte nedbørfeltene, gjør at alle involverte må samarbeide på tvers av forvaltningsnivåer, myndighets- og ansvarsnivåer. Planlegging av tiltak må rettes mot ny og eksisterende bebyggelse, infrastruktur og anlegg. Det er i dag ikke noe samlet regelverk som omfatter overvann. De regler som finnes, er spredt mellom flere lover og forskrifter. Reglene som finnes er i hovedsak knyttet opp mot virksomheter og sektorer som på ulik måte berøres av overvann, samt privatrettslige emner som naboforhold og forsikring. Overvann berøres i dag i regelverk som vass- og avløpsanlegglova, forurensningsloven, forurensningsforskriften, vannressursloven, veglova, sivilbeskyttelsesloven, naturskadelovgivningen, plan- og bygningsloven, byggteknisk forskrift og standard abonnementsvilkår for vann og avløp. Mangelen på samordnede mål og rammebetingelser gjør det vanskelig å bli enige om felles planlegging, etablering, drift og vedlikehold av overvannstiltak.

Hva skal til for å oppnå god overvannshåndtering?

God overvannshåndtering må ha som mål å redusere skadekostnadene for samfunnet, begrense forurensning og skape positive effekter for naturmiljø og helse. For å oppnå god overvannshåndtering bør følgende punkter tas hensyn til:

- Tiltak for overvannshåndtering
- Overvann som ressurs for naturmiljø og som trivselsskapende element i lokalmiljøet
- Nødvendig kunnskapsgrunnlag

Tiltak for overvannshåndtering

Hvilke overvannstiltak som er de beste vil avhenge av lokale forhold og forventede klimaendringer. Når overvannstiltak skal vurderes er det viktig å vurdere hele nedbørfeltet under ett slik at kapasitet på overvannssystemet ses i sammenheng med utbyggingsplaner, kapasitet på lednings-nett og vassdrag som renner gjennom tettstedet. Vannføring og vannstanden i tiliggende elv, innsjø eller sjø har også betydning for kapasiteten på overvannssystemet.

Tiltak for å håndtere overvann deles ofte inn i tre grupper:

- 1) Forsinket avrenning gjennom infiltrasjon
- 2) Forsinket avrenning gjennom fordrøyning
- 3) Trygg avledning til resipient

Disse tre gruppene kalles treleddstrategien for overvann. Vannet skal, så langt det er mulig, infiltreres lokalt. Overskuddsvannet føres videre til anlegg som fordrøyer avrenningen (f.eks åpent fordrøyningsmagasin). Ved vannmengder som overstiger kapasiteten til infiltrasjons- og fordrøyningsanleggene, avledes vannet på en trygg måte til egnet resipient (vassdrag, ledningsnett eller

planlagt flomvei). Hensikten med strategien er et overvannsystem som er godt egnet til å respondere på både normal og ekstrem nedbør.

Overvann som ressurs

Åpne og «blågrønne» overvannstiltak kan være en ressurs som gir positive effekter for naturmiljø og trivsel i befolkningen. Effektene er knyttet til selve vannhåndteringen (infiltrasjon, fordrøyning og avledning av overvann) og skadeforebyggingen, rensingen av eventuelt forurenset vann, samt tilrettelegging for gjenbruk til vanning o.l. Økt innslag av grøntarealer oppleves som positivt og kan gi gevinster i form av økt naturmangfold, rekreasjon, lek og trivsel i by og tettstedsmiljøer samt eventuelt matproduksjon og hagebruk i urbane områder. Blågrønne områder i byer og tettsteder vil i framtiden være viktig med tanke på å ivareta gode områdekvaliteter i fortettingsområder. Mulighet for å drive fysisk aktivitet, kunne oppholde seg utendørs og ha gode møteplasser er viktig for helse og trivsel, bidrar positivt til barns oppvekst og utvikling. Parker og vannspeil er viktige estetiske innslag i bybildet og kan ha betydning for identitet og tilhørighet. Forekomster av planter og dyr er en viktig kvalitet også i by- og tettstedsområder. Gjenåpning av lukkede bekker kan bidra til økt naturmangfold og gjenopprette den økologiske tilstanden før bekkelukking, for eksempel slik at man får tilbake tidligere fiskearter. Vegetasjonen i slike grønne områder hjelper med binding av svevestøv og CO₂. Grøntarealer bidrar også med reduksjon av urban støy, siden grønne flater absorberer lydbølger bedre enn harde flater.

Nødvendig kunnskapsgrunnlag

Det er de lokale forholdene som bestemmer hva som er nødvendige, funksjonelle og kostnadseffektive tiltak med hensyn til overvannshåndtering. Kunnskap om avrenning i nedbørfeltet, kunnskap om hvordan fortetting og klimaendringer påvirker avrenningen lokalt og kunnskap om mulige tiltak vil gi beslutningstakerne et utgangspunkt for å kunne ivareta god overvannshåndtering.

Forslag til virkemidler og rammebetingelser for håndtering av overvann:

I NOU'en er det presentert en gjennomgang av gjeldende og alternative virkemidler og rammebetingelser for håndtering av overvann. Følgende temaer har vært gjenstand for vurdering:

- Krav om sikkerhet mot overvannskader (kap. 9)
- Krav for å hindre forurensning (kap. 10)
- Håndtering av overvann i planlegging (kap. 11)
- Bestemmelser for gjennomføring av planer (kap. 12)
- Overvann i byggesaksbehandling (kap. 13)
- Overvannstiltak i eksisterende bebyggelse og anlegg (kap. 14)
- Eierskap, tilknytningsplikt og regulering av forholdet mellom anleggseier og abonnement (kap. 15)
- Avledning av overvann i vassdrag (kap. 16)
- Avledning av overvann i veier og gater (kap. 17)
- Finansiering av overvann (kap. 18)
- Ansvar for skade (kap. 19)
- Forsikring og regress (kap. 20)
- Fordeling av forvaltningsoppgaver (kap. 21)

Det er behov for avklaring omkring ansvar med hensyn til overvann. Det er utvalgets syn at ansvar for virkemidlene bør plasseres på lokalt nivå, fordi overvannutfordringene er av lokal karakter, og at man lokalt vil kunne gjøre vurderinger som fører til de mest samfunnsøkonomisk lønnsomme tiltakene.

Utvalget har kommet med konkrete forslag til lovendringer, slik det framgår av tabell 1.

Utvalget mener at rammebetingelsene for overvann bør være en kombinasjon av samordningsvirkemidler, juridiske virkemidler, økonomiske virkemidler og informative virkemidler. I kategorien ansvar for skade er det uenighet i utvalget i forhold til ansvars plassering. Denne uenigheten beskrives i NOU'en.

Tabell 1. Oversikt over forslag til lovendringer.

Lov	§	Forslag til endring
Byggeteknisk forskrift (TEK 10)	§7	Sikkerhetsklassene for flom og stormflo omfatter også skader fra overvann, dvs. en minimumsstandard til sikkerhet mot overvannskader for ny bebyggelse.
	§ 15	Bokstav d) og ny bokstav e) innebærer en forskriftsfesting av de krav som fremgår i veiledning til bestemmelsen.
Forurensningsforskriften	§ 15	Nytt kapittel 15 C som tydeliggjør veiers ansvar for å rense forurenset vann, ved å klargjøre ansvaret for å drifte, tømme og vedlikeholde sandfang og lignende innretninger for oppsamling av partikler fra avrenning fra vei i tettsteder. Det foreslås at fylkesmannen får tilsynsplikt.
	§ 16-1	Presiserer at vann-, avløps- og overvannsgebyrene ikke skal finansiere andre deler av kommuneforvaltningen.
Plan- og bygningsloven	§1-8	Innføring av byggegrense i 100-metersblet langs vassdrag skal i tillegg til natur-, kulturmiljø- og friluftsinnteresser også vurderes med grunnlag i vassdragets kapasitet.
	§3-1	Ny bokstav i) som fastlegger at planmyndighetene har plikt til å legge til rette for helhetlig forvaltning av vannets kretsløp, med nødvendig infrastruktur. Presisering i bokstav g) om at dette gjelder både utslipps reduksjon og tilpasning til klimaendringer.
	§§ 11-7	Her endres arealformålet grøntstruktur i kommuneplan ved at områder for vanddisponering legges til som underformål.
	§ 11-9	Adgangen til å gi utfyllende bestemmelser i plan utvides slik at det også kan gis bestemmelser om avrenning.
	§ 12-5	Her endres arealformålet grøntstruktur i reguleringsplan ved at områder for vanddisponering legges til formål i arealplaners grøntområder.
	§ 16-5	Endring for å sikre at de som får pålegg om å koble seg til overvannsanlegg, også får mulighet til å legge nødvendig ledning over andres eiendom.
	§ 18-1b	Endring som gjør det mulig å benytte større dimensjon på hovedledning for hovedavløpsledning.
	§ 18-1	Ny bokstav d) som innebærer at overvannshåndtering løsriver fra ledningsterminologien.
	§ 18-2	Endring som presiserer at opparbeidelsesplikten for fellesarealer, og refusjon for kostnadene i forbindelse med dette, også skal omfatte overvannstiltak.
	§18-3	Adgangen til å pålegge opparbeidelse av infrastruktur som kommunen skal overta foreslås endret til å gjelde hovedanlegg for disponering og avledning av overvann.
	§ 27-6	Nytt punkt som beskriver rett til å ha eksisterende vann- og avløpsanlegg liggende.
	§ 22-7	Nåværende 27-6 blir ny 27-7
	§ 28-3	Forslag om at adgang til å tillate gjennomføring av tiltak på nabogrunn for å forebygge skade, utvides slik at bestemmelsen også omfatter overvann.
	§ 28-6	Behov knyttet til håndtering av overvann kan forhindre pålegg om gjenfylling av dammer.
	§ 28-9	Nytt punkt som beskriver at utbygging og annen grunnutnytting bør fortrinnsvis skje slik at nedbøren fortsatt kan få avløp gjennom infiltrasjon i grunnen. Flyttet fra vannressurslovens § 7, for å understreke sammenhengen mellom arealbruk og overvannshåndtering.
§ 29-4	Nytt femte ledd som skal sikre tilstrekkelig adgang for reparasjon og utskifting av offentlige vann- og avløpsanlegg.	

Kartforskriften	§ 5	Endringer i kartforskriften slik at kommunene skal få et bedre kartgrunnlag i sin arealplanlegging.
Vannressursloven	§ 7	Annet ledd oppheves. Bestemmelsen flyttes i sin helhet til ny § 28-9 i plan- og bygningsloven.
	§ 14	Delegert myndighet fra NVE til å stå for gjenåpning av vassdrag.
	§ 20	Det anbefales en ny samordningsforskrift hjemlet i punktets paragraf for å forenkle behandlingen av overvannstiltak som vil være konsesjonspliktige etter vannressursloven.
Forurensningsloven	§ 22a	Ny hjemmel som gir kommunen adgang til å gi pålegg om hel eller delvis frakobling av overvann for å avlaste kommunalt ledningsnett
	§ 24	Regel om anleggseiers ansvar – uenighet i utvalget.
Vass- og avløpsanlegglova	§ 1	Nytt andre ledd med presisering om at første ledd ikke gjelder for overvannsanlegg.
	§ 5	Nytt andre og tredje ledd som sier at kommunen kan fastsette lokal forskrift med tekniske krav for tilknytning til kommunale vann- og avløpsanlegg.

Hovedtrekkene i de foreslåtte endringene er:

- Nasjonal minimumsstandard for ny bebyggelse: Utvalget foreslår at alle kommuner får en felles minimumsstandard for håndtering av overvann i ny bebyggelse.
- Samordning av regelverket: De overordnede rammene av utvalgets forslag legger til grunn bedre samordning av regelverk og sektorenes virksomhet.
- Fordelingsvirkninger: Utvalget foreslår at overvannstiltak i hovedsak finansieres ved en kombinasjon av privat og gebyrfinansiert kostnadsinndekning av tiltak som kommer fellesskapet til gode.

Kommunens virkemidler er:

- Styrking av planbestemmelsene i plan- og bygningsloven.
- Endringer i plan- og bygningslovens byggesaksregeler og byggesaksforskriften.
- Endringer i plan- og bygningslovens gjennomføringsregler.
- Adgang for kommunen å pålegge ulike typer overvannstiltak i eksisterende bebyggelse
- Lov- og forskriftsregulering av forholdet mellom kommunene som eier av vann- og avløpsanlegg, og deres abonnenter.
- Avledning av overvann i vassdrag. Bruk av naturlige flomveier.
- Avledning av vann i veier. Bruk av konstruerte flomveier

Innføring av et eget overvannsgebyr, som kommer i tillegg til vann- og avløpsgebyrene.

Vurderinger

Overvann og skader som oppstår som følge av overvann er et viktig tema å sette fokus på. I de senere årene har vi sett mange eksempler på ekstreme hendelser, hvor store nedbørmengder gjør skade på bebyggelse og anlegg og på vei. Sommeren 2007 falt det 49 mm nedbør på en time ved Alnabru i Oslo. I København falt det ned 150 mm regn på ett døgn 2. juli 2010, og erstatningene kom på over 5 milliarder kroner. Sommeren 2013 falt det i Oslo 9,5 mm, på Hamar 16,5 mm og på Beitostølen hele 21 mm regn på en time, og det ble meldt om oversvømmelser i både Oslo, på Hamar og andre byer på Østlandet. Flomforbyggingen som ble laget etter flommen i 2011 i Kvam i Gudbrandsdalen holdt ikke, og elva som renner gjennom tettstedet igjen tok nye veier og førte til så stor fare at innbyggere i bygda igjen måtte evakueres.

NOU Om overvann i byer og tettsteder gir en god og grundig beskrivelse av årsaken til- og problemene ved økte mengder overvann. Klimaendringene gjør at det forventes mer, hyppigere og mer intens nedbør i

årene framover, samtidig som landets arealpolitikk med fokus på fortetting setter press på grøntområdene og gir større andel tette flater i byer og tettsteder. Sammen vil dette føre til at overvann blir en større utfordring i årene framover. Den fragmenterte forvaltningen gjør at det i dag er vanskelig å samordne tiltak for overvannshåndtering på en god måte.

Overvannsproblemene handler om at vannet ikke har noe naturlig sted å gjøre av seg i tettbebygde strøk. Årsaken til dette kan være asfalterte flater og frossen mark. Når ekstreme hendelser oppstår er rør/avløpsnett ofte underdimensjonert, og det oppstår oversvømmelser og skader. Det jobbes i dag med dette i mange kommuner, men etterslepet er betydelig med hensyn til rørkvalitet og – dimensjonering. I tillegg til en oppgradering av overvannsnett/avløpsnett, er det også behov for å gjennomføre andre tiltak slik at regnvannet håndteres lokalt. NOU'en beskriver treleddstrategien for overvann, som innebærer forsinket avrenning gjennom infiltrasjon, forsinket avrenning gjennom fordrøyning og deretter trygg avledning til resipient. Hensikten med strategien er et overvannsystem som er godt egnet til å respondere på både normal og ekstrem nedbør.

NOU'en peker på hvordan overvannet kan utnyttes som en ressurs ved å gjennomføre tiltak som gir områder positive innslag i form av bedre bymiljø og samtidig avlaster ledningsnett, i stedet for å være et problem i tettbebygde områder med en stor andel tette flater.

For fylkeskommunene vil det være viktig å være oppdatert i forhold til temaet overvann og gode løsninger for håndtering av overvann med bakgrunn i rollen som regional planmyndighet og ansvaret for å bistå med veiledning for arealplanleggingen i kommunene. Fylkeskommunene har også et ansvar som veieier i forhold til avrenning av forurenset overvann. Fylkeskommunenes ansvar for gjennomføringen av vannforskriftsarbeidet hvor vannforekomstene har mål som skal nås for vannkvaliteten vil det være viktig å arbeide for å hindre tilførsler av forurenset overvann til bekker, elver og innsjøer.

Konklusjon

NOU 2015:16 om overvann i byer og tettsteder gir en god og grundig beskrivelse av årsaken til- og problemene som oppstår ved økte mengder overvann, og av hvordan overvann kan utnyttes som ressurs gjennom blågrønne tiltak. Fylkesrådet mener at overvannshåndteringen må ha som mål å redusere skadekostnadene for samfunnet, begrense forurensning og skape positive effekter for naturmiljø og helse. Fylkesrådet slutter seg til utredningens mål om å skape tilfredsstillende og tydelige rammebetingelser for kommunenes håndtering av overvann i byer og tettsteder. Samordning av regelverket og bedret kunnskapsgrunnlag er viktig i denne sammenhengen, og vil bidra til målet om helhetlig overvannshåndtering med systemer som er godt egnet til å respondere på både normal og ekstrem nedbør. Fortetting i byer og tettsteder gir større arealer med tette flater, hvor overvann renner raskere og i større mengder enn på gjennomtrengelig grunn i naturlig terreng, parker og hager. Fylkesrådet slutter seg til at overvann i størst mulig grad bør utnyttes som en ressurs gjennom «åpne blågrønne tiltak» som gir områder positive innslag i form av bedre bymiljø og samtidig avlaster ledningsnett, i stedet for å være et problem i fortettingsområder.